

DIE FUNKSIONERING VAN SENDING, EVANGELISERING, MISSIONÊRE DIAKONAAT, GEMEENTEBOU EN INTERKERKLIKE HULPVERLENING BINNE DIE FAMILIE VAN NEDER-DUITSE GEREFORMEERDE KERKE.

D Crafford

Dit is reeds 'n oorbekende feit dat die veranderde sendingsituasie meebring dat die familie van Ned Geref Kerke gesamentlik moet werk aan die oorblywende sendinguitdagings in die RSA, Afrika en die wêreld. In die RSA is dit vanselfsprekend omdat gemeentegrense in meeste gevalle oorvleuel. In Afrika is dit verkieslik omdat evangeliseringswerk die vrugbaarste deur swart kerke gekanaliseer kan word. In die wêreld is dit wenslik om saam te werk omdat die taak daar so oorweldigend groot is.

In die ou bedeling is alle funksies deur die sendingstrukture van die NGK uitgevoer en was die opset relatief eenvoudig. Nou moet baie van die funksies aan strukture van die lidkerke oorgedra word en is daar dikwels verwarring oor begrippe en die wyse waarop hulle in die nuwe bedeling moet funksioneer. Hierdie is 'n poging om na te dink oor die funksionering van bogenoemde begrippe in die nuwe situasie.

Ons uitgangspunt is hier om te bepaal hoe die begrippe sending, evangelisering, missionêre diakonaat, gemeentebou en interkerklike hulpverlening moet funksioneer binne die strukture van die familie van Ned Geref Kerke in die Republiek van Suid-Afrika. As lidkerke van die familie word gereken die NGK, NGKA, NGSK en die RCA.

1. Sending: Vir die omskrywing van die begrip word uitgegaan van die definisie in die Algemene Sendingreglement wat soos volg lui:

"Sending is die handeling van die drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees, met die wêreld waardeur Hy uit die ganse menslike geslag vir Hom 'n gemeente deur sy Woord en Gees vergader (Heidelbergse Kategismus Sondag 21),

deur wie Hy
sy Woord aan die gevalle wêreld laat verkondig,
die gemeenskap van die heiliges uit alle nasies en
volke tot stand bring, en
diens aan die wêreld in sy nood laat lewer
vir die uitbreiding van Gods koninkryk tot aan die voleinding.

Hieruit word dit duidelik dat die begrip sending reeds die drie elemente omvat, nl verkondiging (kerugma), versameling en opbou van 'n gemeente (koinonia) en diens van barmhartigheid aan 'n wêreld in nood (diakonia). Dit moet egter goed begryp word dat hierdie funksies van die sending almal gerig is op die wêreld van ongeloof. As daar 'n georganiseerde gemeente en kerkverband funksioneer, kom daar 'n tyd dat die gemeenteprediking, gemeentebou en gemeentelike diakonaat selfstandig funksioneer. Dit vervang nie die missionêre funksies nie, want die gemeente moet self ook weer uitreik na die wêreld met missionêre prediking, opbou van die gemeente deur bekering van ongelowiges en missionêre diakonaat.

Daar is dus in werklikheid slegs 'n graadverskil tussen die gemeentelike funksies en die missionêre funksies. Eersgenoemde is primêr na binne gerig maar het ook 'n missionêre dimensie en laasgenoemde primêr na buite maar sluit ook die opbou van die gemeente in. Dit is onvermydelik dat die twee vir 'n tyd sal oorvleuel en in sekere situasies kan hulle baie lank parallel langs mekaar funksioneer.

In die eerste fase van sending is al drie die funksies gekoppel aan die persoon van die sendeling of evangelis. Namate 'n gemeente groei, word die funksies egter geleidelik oorgedra na die gemeentelike strukture wat daarvoor bedoel is. As die gemeentelike missionêre strukture goed funksioneer, kan die sendeling of onttrek word, of aanbly in 'n raadgevende spesialisierende hoedanigheid om die gemeentelike funksies te versterk en te verbeter.

In Suid-Afrika is die situasie meer gekompliseerd as gevolg van die feit dat sendende- en sendinggemeentes in dieselfde geografiese gebied bestaan. Daar kom dus 'n tyd dat albei van hulle sendende gemeentes word en dan moet daar nou samewerking wees tussen al die betrokke missionêre strukture.

In hierdie situasie is dit veral nodig om te onderskei tussen interkerklike skakeling en hulpverlening terwille van onderlinge verhoudinge en versterking van mekaar en missionêre samewerking ter wille van die uitbreiding van die koninkryk van God.

Ons let nou op 'n aantal van die belangrikste aspekte in die uitvoering van die sendingtaak van die Kerk.

Die Getuienisaspek

Die missionêre gemeente is primêr 'n getuigende gemeente wat getuienis lewer van die koningskap van Christus en van die realiteit van die koninkryk van God in die wêreld. Hierdie getuienis geskied op 'n omvattende wyse - deur woord, daad en gesindheid. Dit word missionêre getuienis in soverre die ongelowige wêreld die realiteit van Christus se koningskap en verlossingswerk kan raaksien in die woorde, dae en gesindhede van die gemeente. So word die blote bestaan van die gehoorsame gemeente 'n stuk getuienis vir die wêreld. Gemeentelede moet egter deur getroue bediening opgeskerp word en toegerus word vir hulle getuienistaak. Alleen deur volhardende pastorale versorging kan 'n missionêre en diakoniese gemeente opgebou word. 'n Missionêr-diakoniese gemeente is vanself ook 'n getuigende gemeente.

Die getuigende lidmaat moet gesien word as 'n primêre faktor in die uitvoering van die sendingtaak van die kerk. Daarom is die toerusting van lidmate vir hulle getuienistaak van die grootste belang. Verkondiging, dienslewering en die regte gesindheid van gehoorsaamheid aan die Koning van die kerk, is almal aspekte van die Christelike getuienis.

Die verkondigingsaspek

Die missionêre verkondiging is 'n funksie waarvoor die plaaslike gemeente verantwoordelikheid moet aanvaar. Die gemeente moet sorg dat die Woord van God ook amptelik aan nie-gelowiges binne sy grense verkondig word. Dit kan gedoen word deur die plaaslike leraar of waar die taak te omvangryk is, kan 'n sendeling of 'n evangelis vir die doel afgesonder word. Verder moet elke wyksouderling toegerus word om naas verkondiging aan lidmate ook die Woord te verkondig aan nie-gelowiges in sy wyk. Met

die 'verdwyning van swart evangeliste sal ouderlinge alhoemeer die subjek moet word van die missionêre verkondiging. Waar die taak in 'n wyk weereens te omvangryk word, moet aandag gegee word aan die moontlike aanstelling van missionêre ouderlinge wat spesiaal vir die doel afgesonder word.

Die missionêre diakonaat

Die kerk mag ook nie aan die vele vorme van nood en ongeregtheid in die wêreld verbyleef nie, maar moet deur sy diens van barmhartigheid iets doen aan die leniging en herstel daarvan.

In die gevestigde gemeente is die diakonie verantwoordelik vir die amptelike uitvoering van die diens van barmhartigheid. Die diakonaat mag nie net na binne gerig wees nie, maar moet ook 'n oog hê vir die nood van die wêreld en daaraan iets probeer doen in soverre dit binne die vermoë van die gemeente is. Die diakonaat wat op die wêreld en sy nood gerig is, is missionêre diakonaat.

Missionêre diakonaat het egter nie net te doen met die amptelike diakonaat wat deur die diakonie onderneem word nie, maar ook met die diakonale aspek van die gemeente se getuïenis. Die spontane dade van barmhartigheid van die gemeentelede moet ook na buite gerig wees. Hier toe moet hulle deur die diakens aangemoedig, opgeskerp en toegerus word.

Die diakonale kommissies van meerdere vergaderings moet ook steeds die missionêre faset van die diakonaat in gedagte hou en dit bevorder.

Die missionêre opbou van die gemeente

Hier het ons met twee aspekte te doen.

In die eerste plek moet die gemeente opgebou word deur bekeerlinge van buite tot die gemeente toe te voeg. Dit word gedoen deur die missionêre kategetiese wat die bekeerling moet toerus en voorberei vir die afligging van belydenis. Daarna word die bekeerling deur die doop by die gemeente ingelyf.

In die tweede plek moet die hele gemeente opgebou word as missionerende en diakoniese gemeente wat toegerus is vir sy getuienistaak en dienswerk in die wêreld. Die kategeese, pastoraat en prediking in die gemeente moet dus ook hiervoor voorsiening maak.

Die missionêre toerusting van die gemeente moet egter nog verder gaan. Daar moet ook gespesialiseerde toerusting wees vir groepe wat voorberei word vir 'n toegespitste sendingtaak soos bv sending onder Moslems, Hindoes, Jode of aanhangers van tradisionele godsdienste van Afrika, sendingwerk in 'n industriële situasie; werk in die gevangenis; werk onder die jeug; werk onder gesekulariseerde mense, ens.

Dit is die ideaal dat in elke kerk en elke gemeente bogenoemde missionêre aspekte moet funksioneer ten einde die kerk se sending in die wêreld te vergestalt. Binne die familie van Ned Geref Kerke kan dit nie anders funksioneer nie, as dat die lede van die familie met mekaar moet saamwerk op al bogenoemde terreine. Dit is wat bedoel word met gesamentlike sending.

Wat die verkondigingsaspek aanbetref, behoort dit uit te gaan van evangeliseringskommissies van kerkrade, ringe en sinodes. Waar meer as een lid van die familie binne dieselfde geografiese gebied by ongeëvangelizeerde terreine betrokke is, moet hulle gesamentlike evangeliseringskommissies in die lewe roep om die evangeliseringstaak te beplan en uit te voer.

Waar omstandighede dit vereis, kan sendelinge (of noem hulle evangeliste) afgesonder word vir evangeliseringswerk in 'n ongekerstende gebied. Dit sal van toepassing wees op gebiede waar die werk nie vanuit 'n plaaslike gemeente kan geskied nie.

In ander gevalle kan sendingleraars in 'n gemeente afgesonder word om in noue samewerking met die evangeliseringskommissie die getuieniswerk van die gemeente na buite te stimuleer en te organiseer. Hulle taak sal dan wees om belangstellende groepe te skool vir 'n gespesialiseerde sendingonderneming. Hulle taak kan ook wees om missionêre ouderlinge toe te rus vir evangeliseringswerk in hulle wyke. Hierdie opset is van toepassing in gemeentes waar daar nog groot getalle ongelowiges binne die grense van die gemeente woon.

Die sendingleraars sou ook gebruik kon word om aandag te gee aan Onafhanklike Swart Kerke binne die grense van die gemeente. Kontakte kan gemaak word en hulp kan verleen word met skoling van leiers in dié kerke vir prediking, pastoraat en kategeese.

Dit is vanselfsprekend dat sendelinge en sendingleraars 'n gespesialiseerde opleiding moet kry wat van hulle spesialiste op hulle gebied maak. Daar sal dus algaande 'n groter mate van differensiasie in teologiese opleiding moet kom.

Sendingleraars kan gebruik word in enige gemeente van die NGK, NGKA, NGSK of RCA waar daar nog soveel nie-christene is dat hulle afsonderlike toegespitste aandag behoort te kry. In ander gevalle moet die evangeliseringswerk georganiseer word deur die gemeenteleraar.

Wat die uitvoering van die missionêre diakonaat aanbetref, sal daar skakeling moet wees tussen diakonieë van die verskillende gemeentes binne die familie van Ned Geref Kerke asook tussen die diakonale kommissies van meerdere vergaderings. Waar omstandighede dit vereis, kan diakonale skakelkommissies gestig word om besondere aandag aan barmhartigheid en geregtigheid in 'n besondere omgewing te gee. In 'n plattelandse gebied sal die diakonale uitdagings anders wees as bv in 'n industriële-, stedelike of plakkeropset. Die feit bly dat die geweldige omvang van sosiale vraagstukke in Suid-Afrika dit dringend noodsaaklik maak dat diakonale skakelkommissies tussen kerke goed funksioneer. Op dié wyse word daar gespreksgeleenthede en samewerkingsgeleenthede geskep wat onderlinge vertroue tussen die kerke kan bevorder.

Die terreine van getuienis en kerkopbou is hoofsaaklik terreine waaraan elke plaaslike gemeente self aandag moet gee. Waar nodig, kan kerke mekaar hier ook te hulp kom deur spesialiste vir bepaalde tydperke aan mekaar te leen ten einde hierdie funksies te bevorder.

Die sendingkommissies van ons kerk was gewoon om in die tydvak van pioniersending al die sendingfunksies te beheer of uit te voer. Verkondiging sowel as al die verskillende dienste het onder hulle toesig gestaan. Nou het die situasie verander en die sending moet hierdie

funksies oordra aan die bestaande gemeentes. Dit is dus eintlik onvermydelik dat die funksies moet differensieer in ooreenstemming met die gemeentelike strukture. Soos die apostelamp van ouds later uiteen=geval het in 'n verkondigings- en 'n diakonale funksie en ampte in die kerk, so moet die sending ook in hierdie funksies uiteenval in die ge=struktureerde gemeentes.

Dit is dus my oortuiging dat sendingkommissies algaande hulle diakonale funksies moet oordra aan diakonale kommissies. Dit natuurlik met die veronderstelling dat missionêre diakonaat 'n wesentlike deel van die kommissies se taak sal wees. Aksies soos KAN sal dus eerder by diakonale kommissies moet tuishoort. Dit sal aan diakonieë die taak en uitdaging stel om deel te word van die kerk se sending in die wêreld. Dit sal ook meebring dat sendingkommissies kan konsentreer op die evangeliserings=taak en algaande omskep kan word in evangeliseringskommissies. In baie gevalle sal die praktyk dan meebring dat evangelisering en evangelisasie die taak van een kommissie kan word.

2. Interkerklike hulpverlening

Daar moet 'n onderskeid gemaak word tussen gemeentebou - hulpverlening en interkerklike hulpverlening. Eersgenoemde is eintlik net 'n verleng=stuk van die sending. Deur die sendingaksie word 'n jong gemeente ver=gader wat oor 'n tydperk nog opgebou moet word. Ons kan van missionêre gemeentebou praat solank die gemeente nog baie afhanklik van die sending=strukture is. Namate die gemeente selfstandigheid bereik, moet hy self die verantwoordelikheid vir die opbou van die gemeente aanvaar. Dit gebeur wanneer al die ampte in die gemeente doeltreffend funksioneer. Die lerende amp moet dan deur kategeese, pastoraat en prediking die gemeente opbou vir sy aanbiddings- en getuienistaak; die regerende amp moet toesig hou oor die lewe van die gemeente en die diakonale amp moet die gemeente help opbou tot dienslewering. Wanneer hierdie ampte goed funksioneer behoort dit die missionêre gemeentebou te vervang. Solank dit nog gebrekkig funksioneer, kan die sendende kerk nog deur sy sen=dingstrukture hulp aan die sendingkerk verleen ten einde die gemeente op te bou en die ampte vir hulle taak te skool.

Interkerklike hulpverlening het egter te doen met bilaterale of multilaterale hulpverlening tussen selfstandige gemeentes of kerke waarby die sendingstrukture nie meer betrek kan word nie. Dit moet geskied deur amptelike ooreenkomste tussen die regeerliggame van die onderskeie kerke. Dit kan ooreenkomste wees op die vlakke van kerkrade, ringe of sinodes.

Daar is baie oorsake vir hulpbehoewendheid by 'n gemeente soos bv natuurrampe (oorstromings, droogtes), ontvolking van 'n gebied, armoede van sy lidmate as gevolg van sosio-ekonomiese redes, ens. In al hierdie gevalle behoort die meer welvarende gemeentes hulp te verleen, want as een lid ly, ly al die lede saam. Hierdie hulpverlening kan op twee maniere geskied. Daar kan 'n sentrale kerklike fonds bestaan waaruit hulp aan hulpbehoewende gemeentes verleen word. Die voordeel van hierdie soort hulp is dat dit meer neutraal is en nie 'n groot binding op die ontvangende gemeente plaas nie. Die hulp kan ook bilateraal geskied in die vorm van een gemeente teenoor 'n ander. Dit is meesal die vorm van hulp wat die NGK aan sy dogterkerke verleen. Die voordeel hier is dat daar meer persoonlike bande tussen twee gemeentes gesmee word. Die nadeel is dat die hulp misbruik kan word om een of ander vorm van druk op die ontvangende gemeente uit te oefen. Die bilaterale hulpverlening bly nogtans verkieslik mits laasgenoemde nadeel uitgeskakel kan word.

Die vraag ontstaan nou: wanneer het ons te doen met missionêre gemeentebou wat nog deur die sendingstrukture gekanaliseer mag word, en wanneer met interkerklike hulpverlening wat deur onderlinge ooreenkomste gereël moet word?

Wanneer daar 'n selfstandige gemeente met sy eie ampsdraers funksioneer en in 'n eie kerkverband georganiseer is, is dit meesal so dat die geleidelike vervanging van missionêre gemeentebou met gemeentelike gemeentebou voltooi kan word. Dit mag wees dat sekere aspekte van die gemeente of kerkverband nog gebrekkig funksioneer. Dan kan die moederkerk sy hulp met gemeentebou voortsit deur spesialiste vir 'n bepaalde tyd af te sonder vir dienswerk in die jongkerk na gelang die behoefte bestaan. So kan bedienaars van die Woord van die NGK gesekondeer word na 'n jongkerk om op versoek hulp te verleen met bv jeugwerk, diens van barmhartig-

heid, skoling van ouderlinge, opleiding van leraars, gemeente-administrasie, ontwikkelingshulp, ens. Hierdie gesekondeerde predikante moet vir 'n tyd lank van hulle gemeentes losgemaak word vir spesialistediens in die jongkerk en moet in dié tyd deur die moederkerk betaal word. Hulle moet nie beroep word in die jongkerk of opgeneem word in sy regeerstrukture nie. Hulle moet ampsdraers en lidmate in die jongkerk help oplei om so gou moontlik die taak self verder te kan voortsit. Hierdie soort hulp moet nie as sending beskou word nie behalwe as dit gerig is op 'n gesamentlike sendingaksie van twee of meer kerke. In alle ander gevalle is dit interkerklike hulp vir gemeentebou.

Sou die jongkerk hulpbehoewend wees as gevolg van die armoede van 'n groot deel van die lidmate, moet meer welvarende gemeentes uit die moederkerk hulp verleen. Dit kan hulp wees met salarisse of vir geboue of ander geriewe en fasiliteite. Hierdie interkerklike hulpverlening moet egter nie meer as sending getipeer word nie. Dit moet geskied deur ooreenkomste tussen kerkrade. Die beginsel moet hier wees dat hulp s6 aangebied word dat dit die hulpbehoewende gemeente tot selfstandigheid aanmoedig en nie tot permanente afhanklikheid nie.

As gemeentebou en interkerklike hulpverlening nie meer die verantwoordelikheid van die moederkerk se sendingstrukture is nie, kan sendingkommissies al hulle energie en kragte gebruik om deur skakeling met die jongkerke nuwe evangeliseringswerk te inisieer en voort te sit.

Die meeste gemeentes in die NGKA, NGSK en RCA het reeds die stadium bereik waar hulle selfstandig funksioneer en met bogenoemde vorme van hulp van die moederkerk hulle kerklike funksies kan uitvoer. Die tyd het dus aangebreek vir sendingkommissies om in meeste gevalle die hulp met gemeentebou en interkerklike hulpverlening aan die kerklike regeerliggame oor te dra. Dit sal hulle hande los maak om landswyd saam met die jongkerke nuwe evangeliseringsaksies te inisieer en uit te bou. As in hierdie verband van gesamentlike sendingwerk opnuut van sendelinge of evangeliste gebruikgemaak kan word, dan moet dit onder toesig van gesamentlike evangeliseringskommissies geskied. Hierdie sendelinge kan uit die geleedere van enige van die lidkerke van die familie van Ned Geref Kerke kom.

Dit spreek dus vanself dat geleende leraars uit die moederkerk wat deur dogterkerke beroep word en as gemeenteleraars georden word nie meer as sendelinge gesien kan word nie. Natuurlik het hulle ook 'n missionêre taak soos enige bedienaar van die Woord in enige gemeente. Hulle is egter nie sendelinge wat afgesonder is vir 'n bediening onder nie-christene nie. Indien 'n medeleraar in 'n gemeente spesifiek afgesonder word om die sendingaksie van die gemeente te organiseer en mense te skool vir getuieniswerk na buite, kan hy 'n sendingleraar genoem word omdat hy die meeste van sy tyd aan die beplanning en uitvoering van gemeentelike sendingaksies wei. Slegs indien 'n leraar voltyds afgesonder word vir werk onder nie-christene behoort hy 'n sendeling of in Bybelse taal 'n evangelis genoem te word. Binne die familie van Ned Geref Kerke behoort daar dus deur onderlinge ooreenkomste ruimte te wees vir gemeenteleraars (wat onder normale omstandighede die vrugbaarste werk binne eie kultuurverband sal kan doen), sendingleraars, sendelinge en gesecondeerde spesialiste. Laasgenoemde kategorieë sal uit enige van die lidkerke kan kom.